

Sygn. akt I C 285/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2016r.

Sąd Rejonowy w Łowiczu, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR Anna Czerwińska

Protokolant sądowy: Anna Rolewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 września 2016r. w Ł.

sprawy z powództwa G. C., A. Z. i A. G. prowadzących działalność gospodarczą pod nazwą P.U.H. (...) s.c. z siedzibą w T.

przeciwko M. P. (1)

o zapłatę kwoty 3.056,07 zł

1. oddała powództwo,
2. zasądza od powodów G. C., A. Z. i A. G. solidarnie na rzecz pozwanego M. P. (1) kwotę 617 (sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
3. nakazuje pobrać od powodów G. C., A. Z. i A. G. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Łowiczu kwotę 512,60 zł (pięćset dwanaście złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem nie uiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 285/15

UZASADNIENIE

W dniu 28 kwietnia 2015r. powodowie G. C., A. Z. i A. G. wspólnicy P.U.H." N. (...)" s.c. z siedzibą w T. wnieśli pozew przeciwko M. P. (1) o zapłatę solidarnie na ich rzecz kwoty 3056,07zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska powodowie podnieśli, iż pozwany w dniu 17.02.2014r.zawarł z powodami umowę pożyczki, z której warunków nie wywiązał się w terminie. Podali, że na zadłużenie z tytułu pożyczki dochodzone pozwem składa się pozostała do zapłaty część kapitału pożyczki w kwocie 2671,70zł, odsetki kapitałowe w kwocie 173,23zł na dzień 12.11.2014r., odsetki karne od niespłaconych rat w kwocie 16,31zł, odsetki od zadłużenia przeterminowanego w kwocie 134,83 zł, należność z tytułu wezwań do zapłaty w kwocie 60zł .

(k.2-4 - pozew)

Nakazem zapłaty z dnia 21 maja 2015r, sąd uwzględnił powództwo w całości.

(nakaz zapłaty - k. 19)

Powód złożył sprzeciw od nakazu zapłaty, w którym zakwestionował roszczenie pozwu co do zasady i co do wysokości, podniósł zarzut nieważności umowy z powodu zawarcia jej przez pozwanego w stanie wyłączającym świadome i

swobodne kierowanie swym postępowaniem i podejmowanie decyzji w związku ze schizofrenią paranoidalną, na którą pozwany cierpi od 2008 roku. Pozwany zarzucił też brak legitymacji czynnej po stronie powodów z uwagi na zawarcie umowy z B. K. zatrudnioną w firmie (...) sp. z o.o. w T..

(sprzeciw od nakazu zapłaty – k. 23-28)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 17.02.2014r. pozwany M. P. (1) zawarł z powodami G. C., A. Z. i A. G. umowę pożyczki kwoty 3000 złotych na okres od dnia 17.02.2014r. do dnia 29.02.2016r., która miała być spłacona w 24 ratach miesięcznych – zgodnie z harmonogramem stanowiącym integralną część umowy pożyczki. Roczna stopa oprocentowania wynosiła czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym. Strony ustaliły, że w przypadku nieterminowej spłaty pożyczki pożyczkodawca będzie wysyłał wezwania do zapłaty. Pierwsze nastąpi za pośrednictwem wiadomości SMS po 7 dniach od terminu wymagalności, a za jej wysłanie pożyczkodawca pobierze opłatę w wysokości 15 złotych. Drugie wezwanie nastąpi za pośrednictwem przesyłki pocztowej po 17 dniach od terminu wymagalności i za jej sporządzenie spółka pobierze opłatę w wysokości 50 złotych. Trzecie wezwanie nastąpi za pośrednictwem przesyłki pocztowej po 27 dniach od terminu wymagalności i za jej sporządzenie spółka pobierze opłatę w wysokości 80 złotych. Zgodnie z umową pożyczkodawca miał prawo wypowiedzenia umowy w formie pisemnej z zachowaniem 30-dniowego wypowiedzenia w sytuacji niespłacenia przez pożyczkobiorcę dwóch kolejnych rat pożyczki. Przedmiotowa umowa pożyczki z dnia 17 lutego 2014r. została zawarta pomiędzy pozwanym M. P. (1) a powodami reprezentowanymi przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., w imieniu którego działała B. K. będąca pracownikiem tej firmy.

(dowód: umowa pożyczki – k. 9-10, zeznania świadka B. K. – k. 65, 65v, pełnomocnictwo z 10.01.2011 r. – k. 46)

Pozwany tytułem spłaty pożyczki wpłacił łącznie 3 raty w kwocie 473,99 złotych. Pierwszą zaległą ratą pożyczki była rata, której termin płatności przypadał na dzień 30 czerwca 2014 roku. Powodowie skierowali do pozwanego 3 pisemne wezwania do zapłaty w lipcu, sierpniu i wrześniu 2014 roku. Ostateczne wezwanie do zapłaty zostało wystawione przy zaległości z płatnością trzech kolejnych rat kredytu. Wobec braku spłaty zadłużenia powodowie wypowiedzieli pozwanemu umowę pożyczki pismem z dnia 8 października 2014 roku, które zostało doręczone pozwanemu dnia 13 października 2014 roku. Następnie powód wystosował do pozwanego przedsądowe wezwanie do zapłaty kwoty 3006,44 złotych.

(dowód: umowa pożyczki – k. 9-10, harmonogram spłaty – k.11, wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem odbioru – k. 12, 13, ostateczne wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem odbioru – k. 14, wypowiedzenie umowy pożyczki z potwierdzeniem odbioru – k. 15, przedsądowe wezwanie do zapłaty – k. 16, częściowo zeznania pozwanego – czas nagrania 00:04:17-99:27:18- k. 64v-65)

M. P. (1) od dnia 14 maja 2007 roku leczy się w (...) w Ł. z powodu zespołu paranoidalnego oraz schizofrenii paranoidalnej. Wymaga leczenia specjalistycznego. Orzeczeniem lekarza orzecznika z ZUS z dnia 2 czerwca 2014 roku został uznany za trwale całkowicie niezdolnego do pracy z tytułu choroby psychicznej.

(dowód: zaświadczenie lekarskie – k. 31, 32, karta informacyjna leczenia szpitalnego – k. 33-34, orzeczenie lekarza orzecznika ZUS – k. 35 – 36, zeznania pozwanego – czas nagrania 00:04:17-99:27:18- k. 64v-65)

M. P. (2) przy podpisywaniu umowy pożyczki z dnia 17.02.2014r. był w towarzystwie żony. Podpisywał umowę w siedzibie (...) Sp. z o.o. w Ł. przy ul. (...). Odpowiadał na pytania sam, albo wyręczała go żona. Pytania były standardowe, tj.: czy ma konto, czy ma dokumenty osobowe. W czasie zawierania umowy pożyczki nie były prowadzone rozmowy na inne tematy niezwiązane z umową. Dokumenty pozwanego trzymała w torebce jego żona. Inicjatorem zawarcia umowy pożyczki była żona pozwanego i to ona dysponowała pożyczonymi pieniędzmi. Pozwany nie chciał zawierać umowy, ale nie odmówił żonie, gdyż obawiał się awantury. Od maja 2014 roku pozwany nie mieszka z żoną, został eksmitowany z mieszkania. W okresie od 18 marca 2014r. do 1 maja 2014r. pozwany był

hospitalizowany w szpitalu psychiatrycznym w S. z powodu schizofrenii paranoidalnej. Po raz pierwszy przebywał w szpitalu psychiatrycznym w 2008 roku. Obecnie mieszka z rodzicami i bratową. Po przeprowadzce nie wiedział czy ma zaciągnięte jakieś kredyty, nie pamiętał, w którym miejscu podpisywał umowy i w jakim banku. Obecnie spłaca jeszcze trzy inne kredyty, prowadzona jest z jego renty egzekucja komornicza.

W dacie zawarcia umowy pożyczki w lutym 2014 roku pozwany przyjmował leki psychotropowe. Przyjmował wówczas K., następnie zażywał także A.. W tym czasie odwiedzał rodziców oraz brata i bratową. Kontakt z ni był utrudniony, odpowiadał zdawkowo twierdząco lub przeczącą na proste pytania, wydawał się nieobecny, patrzył w jeden punkt. Pozwany w dacie zawarcia umowy pożyczki z powodami w dniu 17 lutego 2014 roku nie był zdolny do świadomego, a także swobodnego powzięcia decyzji i wyrażenia woli w zakresie składanego oświadczenia woli z powodu objawów przewlekłej choroby psychicznej- schizofrenii paranoidalnej, a przede wszystkim wynikających z niej zaburzeń myślenia, krytycyzmu i woli.

(dowód: opinia biegłego psychologa – k.105 - 107 , opinia biegłego psychiatry – k. 91 – 94, zeznania pozwanego – czas nagrania 00:04:17-00:27:18- k. 64v-65, zeznania świadka A. D. - czas nagrania 00:43:52-00:53:24- k. – k. 66, zeznania świadka B. K. - czas nagrania 00:31:14-00:43:15- k. – k. 65, 65v)

Powyższy stan faktyczny Sąd oparł na przedłożonych przez powoda dokumentach prywatnych oraz zeznaniach pozwanego i świadków, a także opiniach biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii oraz dokumentacji medycznej pozwanego. Pozwany przyznał fakt zawarcia przez strony umowy pożyczki z dnia 17.02.2014 roku, a także fakt jej niespłacenia. Choć w sprzeczności od nakazu zapłaty pozwany kwestionował powództwo także co do wysokości, to nie przedstawił żadnych dowodów na spłacenie pożyczki, a nawet nie twierdził żeby spłaty dokonał. Opinie biegłych nie były kwestionowane przez strony. Sąd uznał, że opinie są pełne, jasne i płyną z nich jednoznaczne wnioski, w związku z czym przyjął opinie biegłych za podstawę ustalenia stanu faktycznego.

Sąd zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie bezspornym jest, że pomiędzy stronami została zawarta umowa pożyczki, z której powodowie wywodzą roszczenie dochodzone pozwem w niniejszej sprawie. Pozwany nie zakwestionował skutecznie istnienie niespłaconego zobowiązania, bowiem nie przedstawił żadnych dowodów spłaty zobowiązania. W tej sytuacji sąd uznał, że brak jest podstaw do kwestionowania twierdzenia powodów w zakresie wysokości roszczenia z tytułu zawartej umowy pożyczki.

W myśl art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Ustawowa definicja pożyczki wskazuje, że świadczeniem dającego pożyczkę jest przeniesienie na własność biorącego pożyczkę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku i wykonanie tego świadczenia pożyczkodawca powinien udowodnić, zaś biorący pożyczkę powinien wykazać wykonanie swego świadczenia w postaci zwrotu tej samej ilości pieniędzy bądź tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Należy zważyć, iż zgodnie z zasadami obowiązującymi w procedurze cywilnej ciężar gromadzenia materiału procesowego spoczywa na stronach (art. 232 k.p.c., art. 6 k.c.). Art. 6 k.c. określa reguły dowodzenia, to jest przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1996r., sygn. akt I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76). W myśl zatem ogólnych zasad - na powodzie spoczywał ciężar udowodnienia okoliczności uzasadniających jego roszczenie. Jak wyżej podniesiono powodowie sprościli temu obowiązkowi, jednakże pomimo tego powództwo podlega oddaleniu z powodu nieważności zawartej umowy pożyczki, z której powodowie wywodzą swoje roszczenie

Stosownie do art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych.

Stan wyłączający świadomość to - najogólniej rzecz ujmując - brak rozeznania, niemożność rozumienia zachowań własnych i zachowań innych osób, niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania. Stan taki musi przy tym wynikać z przyczyny wewnętrznej, a więc ze stanu, w jakim znajduje się osoba składająca oświadczenie woli, a nie z okoliczności zewnętrznych, w jakich osoba ta się znalazła. Sformułowanie art. 82 k.c. wskazuje, że wada oświadczenia woli określona w tym przepisie obejmuje dwa różne stany faktyczne, które mogą występować samodzielnie, trzeba jednak zauważyć, że granica między stanem wyłączającym świadome powzięcie decyzji, a stanem wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest bardzo płynna. Powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest swobodne, gdy zarówno proces decyzyjny, jak i uzewnętrznienie woli nie zostały zakłócone przez destrukcyjne czynniki wynikające z właściwości psychiki czy procesu myślowego osoby składającej oświadczenie woli. Stan wyłączający swobodę musi również wynikać z przyczyny wewnętrznej, umiejscowionej w samym podmiocie składającym oświadczenie woli, a nie w sytuacji zewnętrznej. Tak pojmowanemu brakowi swobody towarzyszyć będzie natomiast najczęściej także pewne ograniczenie świadomości. Stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie może być rozumiany dosłownie, wobec czego nie musi oznaczać całkowitego zniesienia świadomości i ustania czynności mózgu. Wystarczy istnienie takiego stanu, który oznacza brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania. W doktrynie podkreśla się, że brak świadomości i swobody, o którym mowa w art. 82 k.c., musi być zupełny, ponieważ powołany przepis wiąże przewidziane w nim skutki tylko z całkowitym wyłączeniem stanu świadomości lub swobody, czyli z całkowitym zniesieniem zdolności wyboru między taką a inną decyzją (tak Sąd Najwyższego w wyroku z dnia 7 lutego 2006 r., IV CSK 7/05, LEX 180191).

Oświadczenie woli złożone przez osobę w okolicznościach wskazanych w art. 82 k.c. jest nieważne z mocy prawa (*ex tunc*) (tak Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w postanowieniu z dnia 26 stycznia 2012, IACz 86/12, LEX nr 110879).

Stosunek psychiczny do podejmowanego zachowania się i jego skutków opiera się - jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 grudnia 1979 r., II CR 448/79 - na dwóch momentach: przewidywania i woli. Oba te momenty zakładają istnienie nieupośredzonego działania funkcji psychicznych, pozwalające na właściwe rozeznanie znaczenia i skutków swego zachowania się oraz pokierowania swoim postępowaniem (OSPİKA 1981, nr 3, poz. 45). Stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie może być rozumiany dosłownie. Zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie podkreśla się, że stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie musi oznaczać całkowitego zaniku świadomości i ustania czynności mózgu, wystarczy bowiem istnienie takiego stanu, który samopoczucie danej osoby do tego stopnia ogranicza, iż czyni ją zupełnie bezwolną (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 września 1948 r., Po. C. 188/48, PN 1948, nr 11-12, s. 536 oraz z dnia 30 kwietnia 1976 r., III CRN 25/86, OSPİKA 1977, nr 4, poz. 78).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt sprawy niniejszej uznać należy, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że M. P. (1) w dacie zawarcia umowy pożyczki z dnia 17 lutego 2014r. znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli z powodu choroby psychicznej w postaci schizofrenii paranoidalnej. Przedstawione w sprawie dowody na okoliczność stanu zdrowia pozwanego pozwalają na wyjaśnienie i rozważenie kwestii stanu świadomości i swobody pozwanego w powzięciu decyzji i wyrażeniu woli w stopniu dostatecznym dla oceny wystąpienia skutku z art. 82 k.c. w postaci bezwzględnej nieważności czynności prawnej rodzącej zobowiązanie, objęte pozwem. Z tych względów powództwo jako niezasadne podlega oddaleniu.

O kosztach postępowania sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i zasądził od powoda, który przegrał proces na rzecz pozwanego kwotę 617 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na podstawie § 6 pkt 3 rozporządzenia

Ministra. Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349).

Na podstawie art. 113 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) powód został obciążony obowiązkiem zapłaty na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Łowiczu kwoty 512,60 złotych tytułem zwrotu wydatków wyłożonych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa na koszty opinii biegłych sądowych.